

การจัดทำบัญชีสำหรับเกษตรกรที่มีอาชีพเลี้ยงปลานิลในกระชัง

★ บัญชีรับ - จ่ายในครัวเรือน

★ บัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ

สมุดบัญชีรับ - จ่ายในครัวเรือน

ใช้บันทึกรายรับหรือรายจ่ายที่เกิดขึ้น ทั้งในครัวเรือนและการประกอบอาชีพ

วิธีลงวัน เดือน ปี

- ❶ ช่อง “ วัน เดือน ปี ”
เขียนวันที่ เดือน ปี พ.ศ. ที่มีรายการรับเงิน และรายการจ่ายเงิน

วิธีลงรายการ

- ❷ ช่อง “ รายการ ”
เขียนรายละเอียดของการรับเงิน และจ่ายเงินที่เกิดขึ้น

วิธีลงรายรับ

- ❸ ช่อง “ รายรับ ” แบ่งเป็น รายรับประกอบอาชีพ และรายรับอื่นๆ
- (1) “ ประกอบอาชีพ ” เขียนจำนวนเงินที่ได้รับ โดยเป็นเงินที่ได้จากการประกอบอาชีพ
เช่น ขายปลานิล
 - (2) “ รายรับอื่นๆ ” เขียนจำนวนเงินที่ได้รับ โดยเป็นเงินที่ไม่ได้เกิดจากการประกอบอาชีพ
เช่น รับเงินค่าจ้าง รับเงินรางวัล รับเงินกู้ยืม ถอนเงินฝากสหกรณ์/
ธนาคาร เป็นต้น
 - (3) “ รวมรายรับ ” เขียนจำนวนเงินที่ได้รับทั้งสิ้น โดยรวมยอดเงินจากช่องที่ (1) และ (2)

แบบฟอร์ม

วัน เดือน ปี	รายการ	รายรับ		รวมรายรับ (รวม 1 ถึง 2) (3)
		ประกอบอาชีพ (1)	รายรับอื่น ๆ (2)	
①	②	↑	③	↑
ลงวัน เดือน ปี	ลงรายการ		ลงรายรับ	

วิธีลงรายจ่าย

- ④ ช่อง “ รายจ่าย ” แบ่งเป็น รายจ่ายประกอบอาชีพ และรายจ่ายในครัวเรือน
รายจ่ายประกอบอาชีพ

(4) “ ค่าใช้จ่ายประกอบอาชีพ ” เขียนจำนวนเงินที่จ่ายเป็น ค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพ
เช่น ค่าลูกปลานิล ค่าอาหารปลา ค่ายาปฏิชีวนะ ค่าแรงงาน
ค่าขนส่ง ดอกเบี้ยเงินกู้ เป็นต้น

(5) “ ซื้อสินทรัพย์ถาวร ” เขียนจำนวนเงินที่จ่าย เพื่อซื้อหรือสร้างเครื่องใช้ที่ใช้งานได้
หลายปีและมีราคาสูง รวมถึงลงทุนในการประกอบอาชีพ
เช่น ซื้อเครื่องเพิ่มอากาศ สร้างแพและกระชังเลี้ยงปลา เป็นต้น

วิธีรวมเงินในแต่ละเดือน

- 5** ทุกวันสิ้นเดือนให้รวมจำนวนเงินที่ได้รับ และจำนวนเงินที่จ่ายไปในแต่ละเดือน เขียนยอดรวมจำนวนเงินแต่ละช่อง ไว้ในบรรทัด “ รวมเดือน.....” และระบุชื่อเดือนไว้ด้วย เทียบยอดรายรับกับรายจ่ายในแต่ละเดือน ก็จะช่วยให้ทราบว่า มีรายรับมากกว่าหรือน้อยกว่ารายจ่าย

วัน เดือน ปี	รายการ	รายรับ		รวมรายรับ (รวม 1 ถึง 2)	รายจ่าย											รวมรายจ่าย (รวม 4 ถึง 14)
		ประกอบอาชีพ	รายรับอื่นๆ		ประกอบอาชีพ		ในครัวเรือน									
					ค่าใช้จ่ายประกอบอาชีพ	ชื่อสินทรัพย์ถาวร	ค่าอาหาร	ค่าของใช้	ค่าน้ำ/ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์	ค่าน้ำมันรถ	ให้เงินลูก	ฝากเงิน	ชำระคืนเงินกู้		อื่นๆ	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)		

5

ลงยอดรวมเดือน

ตัวอย่าง

เกษตรกรผู้ประกอบอาชีพเลี้ยงปลานิลในกระชัง มีรายการรับ – จ่ายเงิน ดังนี้

วันที่ 1	กรกฎาคม 2552	กู้เงินมา	50,000	บาท
วันที่ 2	กรกฎาคม 2552	ซื้อเครื่องเพิ่มอากาศ 1 เครื่อง (คาดว่าจะใช้งานได้ 10 ปี)	18,000	บาท
วันที่ 5	กรกฎาคม 2552	ซื้อของใช้ในครัว	400	บาท
		ให้เงินลูกใช้	200	บาท
วันที่ 10	กรกฎาคม 2552	จ่ายค่าอาหาร	500	บาท
วันที่ 16	กรกฎาคม 2552	ถอนเงินฝากธนาคาร	70,000	บาท
วันที่ 17	กรกฎาคม 2552	สร้างแพและกระชังเลี้ยงปลา (คาดว่าจะใช้งานได้ 5 ปี)	56,000	บาท
วันที่ 19	กรกฎาคม 2552	จ่ายค่าแรงงานทางกระชัง	200	บาท
		จ่ายค่าอาหาร	400	บาท
วันที่ 20	กรกฎาคม 2552	ซื้อลูกปลานิล	20,000	บาท
		ซื้ออาหารปลาเม็ดเล็ก	15,000	บาท
		ซื้อยาปฏิชีวนะ	500	บาท
		จ่ายค่าน้ำมันรถ	100	บาท
วันที่ 28	กรกฎาคม 2552	จ่ายค่าอาหาร	300	บาท

การลงรายรับ - รายจ่าย และการรวมเงินแต่ละช่อง ทุกช่องของเดือนกรกฎาคม 2552

วัน เดือน ปี	รายการ	รายรับ		รวมรายรับ (รวม 1 ถึง 2)	รายจ่าย											รวมรายจ่าย (รวม 4 ถึง 14)
		ประกอบอาชีพ	รายรับอื่น ๆ		ประกอบอาชีพ		ในครัวเรือน									
					ค่าใช้จ่ายประกอบอาชีพ	ชื่อสินทรัพย์ถาวร	ค่าอาหาร	ค่าของใช้	ค่าน้ำ/ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์	ค่าน้ำมันรถ	ให้เงินลูก	ฝากเงิน	ชำระคืนเงินกู้		อื่น ๆ	
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)
1 ก.ค. 52	กู้เงินมา		50,000	50,000												
2 ก.ค. 52	ซื้อเครื่องเพิ่มอากาศ 1 เครื่อง					18,000										18,000
5 ก.ค. 52	ซื้อของใช้ในครัว							400								400
	ให้เงินลูกใช้										200					200
10 ก.ค. 52	จ่ายค่าอาหาร						500									500
16 ก.ค. 52	ถอนเงินฝากธนาคาร		70,000	70,000												
17 ก.ค. 52	สร้างแพและกระชังเลี้ยงปลา					56,000										56,000
19 ก.ค. 52	จ่ายค่าแรงงานทางกระชัง				200											200
	จ่ายค่าอาหาร						400									400
20 ก.ค. 52	ซื้อลูกปลานิล				20,000											20,000
	ซื้ออาหารปลาเม็ดเล็ก				15,000											15,000
	ซื้อยาปฏิชีวนะ				500											500
	จ่ายค่าน้ำมันรถ									100						100
28 ก.ค. 52	จ่ายค่าอาหาร						300									300
	รวมเดือนกรกฎาคม		120,000	120,000	35,700	74,000	1,200	400		100	200					111,600

↑ 5 ↓ ลงยอดรวมเดือน ↑

เงินสดคงเหลือยกมาจากเดือนก่อน....บาท บวก รวมรายรับ 120,000 บาท หัก รวมรายจ่าย 111,600 บาท เงินสดคงเหลือยกไปเดือนหน้า 8,400 บาท
 รายรับ (สูง) / ต่ำ กว่ารายจ่าย เท่ากับ 8,400 บาท (รวมรายรับหักด้วยรายจ่าย)

จากตัวอย่าง เดือนกรกฎาคม 2552

ไม่มีรายรับจากการประกอบอาชีพเลี้ยงปลานิลในกระชัง มีรายรับอื่นๆ 120,000 บาท รวมรายรับทั้งสิ้น 120,000 บาท
มีรายจ่ายประกอบอาชีพเป็นค่าใช้จ่ายประกอบอาชีพ 35,700 บาท ซื้อสินทรัพย์ถาวร 74,000 บาท
และมีรายจ่ายในครัวเรือนเป็นค่าอาหาร 1,200 บาท ค่าของใช้ 400 บาท ค่าน้ำมันรถ 100 บาท ให้เงินลูก 200 บาท
รวมรายจ่ายทั้งสิ้น 111,600 บาท

ดังนั้น รายรับ สูงกว่า รายจ่าย 8,400 บาท $(120,000 - 111,600)$

สมุดต้นทุนประกอบอาชีพ

วิธีการลงต้นทุนประกอบอาชีพ

วิธีลงวัน เดือน ปี

- ① ช่อง “ วัน เดือน ปี ”
เขียนวันที่ เดือน ปี พ.ศ. ที่มีรายการรับเงิน และรายการจ่ายเงิน

วิธีลงรายการ

- ② ช่อง “ รายการ ”
เขียนรายละเอียดของการรับเงิน และจ่ายเงินที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพ

วิธีลงรายได้

- ③ ⑤ ⑦ ⑨ ช่อง “ รายได้ ” เป็นรายรับจากการประกอบอาชีพของแต่ละอาชีพที่ทำ

วิธีลงรายจ่าย

- ④ ⑥ ⑧ ⑩ ช่อง “ ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย ” เป็นรายจ่ายในการประกอบอาชีพแต่ละอาชีพที่ทำ
- ⑪ ช่อง “ ลงทุนในสินทรัพย์ถาวร ” เป็นรายจ่ายเพื่อซื้อ หรือสร้างเครื่องใช้ที่ใช้งานได้หลายปี และมีราคาสูง รวมถึงลงทุนในการประกอบอาชีพ เช่น ซื้อเครื่องเพิ่มอากาศ สร้างแพและกระชังเลี้ยงปลา เป็นต้น

แบบฟอร์ม

ต้นทุนประกอบอาชีพ

วัน เดือน ปี	รายการ	อาชีพ.....		อาชีพ.....		อาชีพ.....		อาชีพ.....		ลงทุนใน สินทรัพย์ถาวร
		รายได้	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย	รายได้	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย	รายได้	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย	รายได้	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)

การบันทึกต้นทุนประกอบอาชีพเลี้ยงปลานิลในกระชัง

โดยปกติการเลี้ยงปลา 1 แพง จะมี 4 กระชัง แต่ละกระชังจะเลี้ยงปลานิลได้ประมาณ 2,000 ตัว ใน 1 ปี เกษตรกรสามารถเลี้ยงปลานิลในกระชังได้ 2 ครั้ง นับเป็น 2 รอบการผลิต ซึ่งแต่ละรอบการผลิตใช้เวลาประมาณ 120 วัน นับแต่เริ่มเตรียมแพและกระชังเพื่อเลี้ยงปลาจนถึงจับปลาขาย

ตัวอย่าง

เกษตรกรผู้ประกอบอาชีพเลี้ยงปลานิลในกระชัง มีรายการรับ - จ่ายเงินจากการประกอบอาชีพ ดังนี้

วันที่ 2	กรกฎาคม 2552	ซื้อเครื่องเพิ่มอากาศ 1 เครื่อง (คาดว่าจะใช้งานได้ 10 ปี)	18,000	บาท
วันที่ 17	กรกฎาคม 2552	สร้างแพและกระชังเลี้ยงปลา (คาดว่าจะใช้งานได้ 5 ปี)	56,000	บาท
วันที่ 19	กรกฎาคม 2552	จ่ายค่าแรงงานทางกระชัง	200	บาท
วันที่ 20	กรกฎาคม 2552	ซื้อลูกปลานิล	20,000	บาท
		ซื้ออาหารปลาเม็ดเล็ก	15,000	บาท
		ซื้อยาปฏิชีวนะ	500	บาท
วันที่ 1	สิงหาคม 2552	ซื้ออาหารปลาเม็ดใหญ่	30,000	บาท
วันที่ 22	สิงหาคม 2552	ซื้ออาหารปลาเม็ดใหญ่	30,000	บาท
วันที่ 14	กันยายน 2552	ซื้ออาหารปลาเม็ดใหญ่	32,000	บาท
วันที่ 10	ตุลาคม 2552	ซื้ออาหารปลาเม็ดใหญ่	35,000	บาท
วันที่ 8	พฤศจิกายน 2552	จ่ายค่าแรงงานจับปลา	600	บาท
		คิดค่าแรงงานตนเอง	1,000	บาท
		ขายปลานิล	190,000	บาท
วันที่ 9	พฤศจิกายน 2552	จ่ายค่าแรงงานเก็บกระชัง	200	บาท
		เมื่อขายปลานิลหมดแล้ว ปรากฏว่ามีอาหารปลาเม็ดใหญ่คงเหลือ คิดเป็นเงิน	1,000	บาท

การลงรายรับ - รายจ่ายในการประกอบอาชีพ และการรวมเงินแต่ละช่อง

วัน เดือน ปี (1)	รายการ (2)	อาชีพเลี้ยงปลานิลในกระชัง		อาชีพ.....		อาชีพ.....		อาชีพ.....		ลงทุนใน สินทรัพย์ถาวร (11)
		รายได้ (3)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (4)	รายได้ (5)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (6)	รายได้ (7)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (8)	รายได้ (9)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (10)	
2 ก.ค. 52	ซื้อเครื่องเพิ่มอากาศ									18,000
17 ก.ค. 52	สร้างแพและกระชังเลี้ยงปลา									56,000
19 ก.ค. 52	จ่ายค่าแรงงานทางกระชัง		200							
20 ก.ค. 52	ซื้อลูกปลานิล		20,000							
	ซื้ออาหารปลาเม็ดเล็ก		15,000							
	ซื้อยาปฏิชีวนะ		500							
1 ส.ค. 52	ซื้ออาหารปลาเม็ดใหญ่		30,000							
22 ส.ค. 52	ซื้ออาหารปลาเม็ดใหญ่		30,000							
14 ก.ย. 52	ซื้ออาหารปลาเม็ดใหญ่		32,000							
10 ต.ค. 52	ซื้ออาหารปลาเม็ดใหญ่		35,000							
8 พ.ย. 52	จ่ายค่าแรงงานจับปลา		600							
	คิดค่าแรงงานตนเอง		1,000							
	ขายปลานิล	190,000								
9 พ.ย. 52	จ่ายค่าแรงงานเก็บกระชัง		200							
	รวม	190,000	164,500							74,000

วิธีการคิดกำไร - ขาดทุนจากการประกอบอาชีพเลี้ยงปลานิลในกระชัง

การคิดกำไร — ขาดทุนจากการประกอบอาชีพเลี้ยงปลานิลในกระชัง ให้นำยอดรวมรายได้ เปรียบเทียบกับ ยอดรวมต้นทุน/ค่าใช้จ่าย ดังนี้

รายได้

- ขายปลานิลบาท

หัก ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย

- ค่าลูกปลานิลบาท

- ค่าอาหารปลาบาท

- ค่ายาปฏิชีวนะบาท

- ค่าแรงงาน

-บาท

- ดอกเบี้ยเงินกู้บาท

- คิดค่าแรงงานตนเองบาท

- คิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อรอบการผลิตบาท

.....บาท

หัก ปัจจัยการผลิตคงเหลือบาท

.....บาท

กำไร (ขาดทุน) จากการประกอบอาชีพเลี้ยงปลานิลในกระชัง

.....บาท

วิธีการคิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปี

สินทรัพย์ถาวรที่เกษตรกรซื้อ หรือสร้างขึ้น ซึ่งบันทึกไว้ในช่อง “ลงทุนในสินทรัพย์ถาวร” เกษตรกรต้องนำมาคิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปีตามอายุการใช้งาน เพื่อนำไปรวมเป็นต้นทุนในการประกอบอาชีพ

วิธีการคิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปี ให้นำ จำนวนเงินที่จ่ายซื้อสินทรัพย์ถาวร หารด้วย อายุการใช้งานของสินทรัพย์ถาวร นั้น

จากตัวอย่าง

เกษตรกรซื้อเครื่องเพิ่มอากาศ คาดว่ามีอายุการใช้งาน 10 ปี สร้างแพและกระชังเลี้ยงปลา คาดว่ามีอายุการใช้งาน 5 ปี เนื่องจากอายุการใช้งานไม่เท่ากัน จึงต้องคิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปีของเครื่องเพิ่มอากาศ แยกจากแพและกระชังเลี้ยงปลา ดังนี้

เกษตรกรซื้อเครื่องเพิ่มอากาศ 1 เครื่อง เป็นเงิน 18,000 บาท คาดว่ามีอายุการใช้งาน 10 ปี

ใน 1 ปี เลี้ยงปลานิลได้ 2 ครั้ง นับเป็น 2 รอบการผลิต ดังนั้น ระยะเวลา 10 ปี เลี้ยงปลานิลได้ 20 รอบการผลิต

$$\begin{aligned}
 \text{รายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปี} &= \frac{18,000}{10} \text{ บาท} \\
 \text{ของเครื่องเพิ่มอากาศ} &= 1,800 \text{ บาท ต่อปี} \\
 \text{รายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อรอบการผลิต} &= \frac{1,800}{2} \text{ บาท} \\
 \text{ของเครื่องเพิ่มอากาศ} &= 900 \text{ บาท ต่อรอบการผลิต}
 \end{aligned}$$

ดังนั้น เกษตรกรต้องนำรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยของเครื่องเพิ่มอากาศรวมเป็นต้นทุนใน 20 รอบการผลิต
รอบการผลิตละ 900 บาท

นอกจากนี้ เกษตรกรสร้างแพและกระชังเลี้ยงปลา เป็นเงิน 56,000 บาท คาดว่ามีอายุการใช้งาน 5 ปี
 ใน 1 ปี เลี้ยงปลานิลได้ 2 ครั้ง นับเป็น 2 รอบการผลิต ดังนั้น ระยะเวลา 5 ปี เลี้ยงปลานิลได้ 10 รอบการผลิต

$$\begin{aligned}
 \text{รายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปี} &= \frac{56,000}{5} \text{ บาท} \\
 \text{ของแพและกระชังเลี้ยงปลา} &= 11,200 \text{ บาท ต่อปี} \\
 \text{รายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อรอบการผลิต} &= \frac{11,200}{2} \text{ บาท} \\
 \text{ของแพและกระชังเลี้ยงปลา} &= 5,600 \text{ บาท ต่อรอบการผลิต}
 \end{aligned}$$

ดังนั้น เกษตรกรต้องนำรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยของแพและกระชังเลี้ยงปลารวมเป็นต้นทุนใน 10 รอบการผลิต
 รอบการผลิตละ 5,600 บาท

จากตัวอย่าง รายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยของเครื่องเพิ่มอากาศ แพและกระชังเลี้ยงปลารวมเป็นต้นทุนทั้งสิ้น
 รอบการผลิตละ 6,500 บาท (900 + 5,600)

จากตัวอย่าง

เกษตรกรคิดกำไร - ขาดทุนจากการประกอบอาชีพเลี้ยงปลานิลในกระชัง ได้ดังนี้

รายได้			
- ขายปลานิล			190,000 บาท
หัก ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย			
- ค่าลูกปลานิล	20,000	บาท	
- ค่าอาหารปลา	142,000	บาท	
- ค่ายาปฏิชีวนะ	500	บาท	
- ค่าแรงงาน	1,000	บาท	
- คิดค่าแรงงานตนเอง	1,000	บาท	
- คิตรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อรอบการผลิต	6,500	บาท	
	171,000	บาท	
หัก อาหารปลาคงเหลือ	<u>1,000</u>	บาท	<u>170,000</u> บาท
กำไรจากการประกอบอาชีพเลี้ยงปลานิลในกระชัง			<u>20,000</u> บาท

สรุป เกษตรกรมีกำไรจากการเลี้ยงปลานิลในกระชัง 20,000 บาท และมีอาหารปลาคงเหลือ 1,000 บาท ซึ่งสามารถนำไปใช้เลี้ยงปลาในรอบการผลิตถัดไปได้ ดังนั้น ในรอบการผลิตถัดไปจึงต้องรวมอาหารปลาที่เหลือเป็นต้นทุนในการประกอบอาชีพด้วย เกษตรกรสามารถหากำไร - ขาดทุนจากการประกอบอาชีพเลี้ยงปลานิลในกระชังในแต่ละรอบการผลิตได้ โดยใช้วิธีการเช่นเดียวกับตัวอย่างข้างต้น

.....